

Lektor ph.d. Trine Baumbach, Det Juridiske Fakultet, Københavns Universitet

Oplæg til dialogmødet den 10. september 2014.

Tak for indbydelsen til at holde et oplæg om det her vigtige felt.

Hvis jeg skulle give mit oplæg en overskrift, ville den lyde:

Betaling af godtgørelse eller erstatning er vigtigt, men vi er nødt til at se pressens privatlivskrænkelser i et større perspektiv.

Min behandling af emnet er *juridisk*

Budskaber

Jeg har to budskaber:

1) *Hele medieretsfeltet* trænger til at blive udredt – i lyset af samfundsudviklingen: Nye medier, ændrede konkurrenceforhold, øget vægt på pressefriheden OG et andet syn på privatlivsbeskyttelsen osv.

Småjusteringer kan være gode og nødvendige, men kan også betyde, at afbalanceringen mellem de modstridende interesser – presseinteresser over for andre interesser – bliver skæv, fordi det kan være svært at bevare overblikket ved småjusteringer

2) *Domstolenes anvendelse* af de bestemmelser, der gælder indenfor for feltet, trænger til at blive ændret – således at juraen kommer til at afspejle de værdier, samfundet aktuelt bygger på.

Retstilstanden – generelt

For at kunne komme nærmere ind på godtgørelsesspørgsmålet er det nødvendigt først at opridsse retstilstanden for så vidt angår retsstridige krænkelse af privatlivets fred og retten til eget billede:

1) Godtgørelse for tort (erstatningsansvarslovens § 26)

(Ikke-økonomisk skade – krænkelse af selv- og æresfølelse)

2) Erstatning – hvis der er lidt et tab! (fx markedsføringsmæssigt)

3) Strafansvar for – med Højesterets ord – de groveste krænkelse

Godtgørelser

I Danmark udmåles der på stort set alle felter lave godtgørelser – det er en helt generel tendens.

Det lave niveau på det her felt hænger bl.a. sammen med vores – og lovgivningens – syn på privatlivskrænkelser.

I mange af de sager, der anlægges ved domstolene, bliver der ikke idømt en straf – ved siden af godtgørelsesspørgsmålet.

Det skyldes, at rigtig mange privatlivskrænkelser **ikke** anses for **grove nok** til at kunne straffes – heller ikke selv om det menneske, der har været udsat for krænkelsen, føler sig hængt godt og grundigt ud.

Domstolenes tilgang i disse sager læner sig op af gamle bestemmelser fra en tid, hvor moralen var en anden end i dag – og hvor spørgsmålet om egen skyld og ret til privatliv blev bedømt helt anderledes, end vi gør i dag.

Et hurtigt eksempel:

For et par år siden blev en "kendis" hemmeligt fotograferet, mens hun badede topløs på en stort set øde strand. Fotografen var en rigtig paparazzi-fotograf. Han lå skjult i klipperne og brugte telelinse osv. Billederne blev bragt i Se og Hør – på forsiden og inden i bladet.

Billederne havde ingen sammenhæng med kendissens virke, og de indgik **ikke** som led i en omtale af et emne af samfundsmæssig interesse.

Kendissen anlagde privatstraffesag, hvor hun nedlagde påstand om straf og om godtgørelse.

Højesteret frifandt for straf (straffelovens § 264 d) og henholdt sig til en **gammel betænkning fra 1971** (nr.601), hvor det fremgik, at folk, der bevæger sig uden for det hjemlige område, må være forberedt på at kunne blive fotograferet og vist i pressen

"uden at der bør være plads for nogen diskussion af, hvorvidt offentligheden har nogen berettiget interesse i at se optagelsen" (s.53).

– altså en fuldstændig unuanceret tilgang til pressefriheden overfor privatlivsbeskyttelsen.

Det eneste tilfælde, hvor der efter den gamle betænkning skulle være en privatlivsbeskyttelse, var ved trafikuheld.

Alle, der ikke bliver udsat for et trafikuheld, er derfor ikke strafferetligt værnet af nogen privatlivsbeskyttelse, hvis de bevæger sig uden for hjemmets fire vægge.

Det blev eksplicit nævnt i betænkningen, at folk der "dyrker nøgenbadning" ikke skulle være beskyttet – heller ikke selv om badningen foregår ved øde strande, og de slet ikke forestiller sig, at der er en

fotograf til stede. De har opført sig letsindigt og må tage skade for hjemgæld!

Krænkelsen i kendis-sagen var altså ikke grov nok til at blive straffet.

Og kendissen blev derfor alene tilkendt en godtgørelse – på 75.000 kr. – et beløb som også skal ses i et sagsomkostningsperspektiv.

Min vurdering er, at hvis Folketinget ønsker at ændre godtgørelsesniveauet, må der også kigges på straffebestemmelserne – ellers får vi ikke ændret på det **forældede syn på privatlivskrænkelsernes grovhed**.

Og på en måde er det også underligt, at vi på dette felt ikke har sat lighedstegn mellem straffebestemmelsernes anvendelsesområde og området for godtgørelser – det gør vi på stort set alle andre område i Danmark.

Selv meget små fejltrin straffes i Danmark – men når det drejer sig om privatlivskrænkelser, stiller vi krav om **betydelig grovhed**, før vi vil overveje, om der skal straffes.

Og denne grovhedsvurdering har afsmittende betydning for godtgørelsesniveauet, for når en krænkelse ikke er grov nok til at blive straffet – i et land hvor vi ellers rask væk straffer folk for selv små forseelser, ja så kan krænkelsen jo ikke være noget særligt, og så kan borgerne heller ikke forvente nogen stor godtgørelse.

Grovhed og godtgørelsesniveau følges ad i dansk ret – og det burde det naturligvis også på dette felt.

Afslutning:

Hvis Folketinget ønsker at få ændret godtgørelsesniveauet i sager om privatlivskrænkelser, så er det nødvendigt at samtænke godtgørelses-spørgsmålet med straf-spørgsmålet – ellers får vi ikke ændret synet på retten til privatlivsbeskyttelse.

I den forbindelse skal det huskes, at det aldrig må kunne betale sig at begå en lovovertrædelse!

Tak for opmærksomheden.